

บทที่ 2

โครงสร้างทางเศรษฐกิจการค้าของไทย-อาเซียน

การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจการค้าของประเทศอาเซียนอย่างคร่าว ๆ พอเป็นพื้นฐาน ก่อนทำการศึกษาอย่างลึกซึ้งในหัวข้อความสัมพันธ์ทางการค้าของไทยกับประเทศภาคีอาเซียนนั้น จะทำให้เกิดความเข้าใจและทราบถึงปัญหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการค้าระหว่างไทยกับประเทศภาคีอาเซียนได้ดียิ่งขึ้น

โครงสร้างทางเศรษฐกิจการค้าของอาเซียนโดยทั่วไป

1. โครงสร้างสินค้าออก

ประเทศไทยนั้น เคยเป็นประเทศที่พึ่งพาผลผลิตทางด้านเกษตรกรรมเป็นสำคัญมาโดยตลอด จะสังเกตเห็นได้ชัดจากมูลค่าการส่งออกสินค้าไทย สินค้าเกษตรกรรมจะมีมูลค่าการส่งออกคิดเป็นร้อยละต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดสูงมาเป็นอันดับหนึ่ง แต่ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมามีมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเริ่มทวีความสำคัญมากขึ้น และมีมูลค่าการส่งออกคิดเป็นร้อยละของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดสูงกว่าเล็กน้อย (ดูตารางที่ 2-1) กระนั้นก็ตามสินค้าเกษตรกรรมก็มีความสำคัญและเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศไทยมาโดยตลอด

ตารางที่ 2-1

โครงสร้างสินค้าออกของประเทศไทยในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2522-2532)

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	ส่งออกทั้งสิ้น	เกษตรกรรม	%	อุตสาหกรรม	%	แร่	%	อื่นๆ	%
2522	108,197	56,161	51.2	32,646	30.2	11,674	10.7	7,841	7.2
2524	153,000	78,389	51.2	53,814	35.2	11,674	7.6	9,122	6.0
2528	146,471	74,053	50.8	58,533	40.0	6,894	4.6	7,189	4.9
2528	193,365	83,391	43.1	93,416	48.3	9,497	4.9	7,059	3.7
2530	299,853	101,126	33.7	184,060	61.4	5,310	1.8	9,355	3.1
2532	516,315	146,341	28.4	332,849	64.5	6,932	1.3	30,192	5.8

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

สำหรับประเทศอาเซียนอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นประเทศเกษตรกรรม (ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ และบรูไน) และมีทรัพยากรธรรมชาติอันสมบูรณ์มาก เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุสำคัญต่าง ๆ ได้แก่

คีนุก ทองแดง น้ำมันปิโตรเลียม เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้สินค้าเกษตรเป็นสินค้าออกที่สำคัญ โดยเฉพาะประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ส่งออกสินค้าประเภทอาหารและเกษตรกรรมมีสัดส่วนสูงมาก ส่วนสินค้าประเภทวัตถุดิบและแร่ธาตุต่าง ๆ นั้น ประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย มีสัดส่วนในการส่งออกสูง แต่ในระยะหลังมีการส่งออกในสัดส่วนที่ลดลงมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากประเทศเหล่านี้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศมากขึ้น จึงมีการนำวัตถุดิบในประเทศมาใช้มากขึ้นจนทำให้เหลือส่งออกน้อยลง สำหรับสินค้าประเภทเชื้อเพลิง บรูไน สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มีสัดส่วนการส่งออกสูง แต่ข้อที่น่าสังเกตก็คือ ประเทศอินโดนีเซียมีการส่งออกในลักษณะที่ยังไม่ได้แปรรูป คือส่งออกน้ำมันดิบเป็นส่วนใหญ่ แต่ของสิงคโปร์และบรูไนมีการส่งออกในลักษณะผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคนิคค่อนข้างสูงและเนื่องจากสิงคโปร์ไม่มีน้ำมันดิบเป็นทรัพยากรธรรมชาติ จึงนำเข้าน้ำมันดิบจากประเทศอื่น ๆ แล้วนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมเพื่อส่งออกอีกทีหนึ่ง นอกจากนี้สิงคโปร์ยังเป็นประเทศเดียวในกลุ่มอาเซียนที่มีการส่งออกสินค้าประเภทเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 32.5

2. โครงสร้างสินค้าเข้า

สำหรับการนำเข้าสินค้าของไทยจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สินค้าประเภทเชื้อเพลิงจะมีการนำเข้าคิดเป็นมูลค่าสูงมากเป็นอันดับหนึ่ง แต่ต่อมาในระยะหลัง ๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 มูลค่าการนำเข้าสินค้าประเภททุนมีมูลค่ามากกว่า รองลงมาก็คือสินค้าประเภทวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการผลิตสินค้าบริโภคและสินค้าทุน การนำเข้าสินค้าเชื้อเพลิงจึงมีความสำคัญลดลงไป (ดูตารางที่ 2-2)

สำหรับประเทศอาเซียนอื่น ๆ สินค้าที่มีการนำเข้าสัดส่วนสูงมากที่สุด คือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหลายอยู่ในระหว่างการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องสั่งสินค้าทุนเข้าประเทศเพื่อใช้ในการพัฒนาการผลิตของประเทศตน ส่วนสินค้าที่มีการนำเข้ารองลงมาได้แก่ เชื้อเพลิง สินค้าอุตสาหกรรมอื่น ๆ อาหาร เคมีภัณฑ์ แต่ในระยะหลังการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้ามากขึ้น ต่างกับการนำเข้าสินค้าเชื้อเพลิงที่มีแนวโน้มการนำเข้า

สูงขึ้น (ยกเว้นบรูไนเพราะเป็นประเทศส่งออกน้ำมันที่สำคัญ) เพราะในระยะหลังความต้องการน้ำมันเชื้อเพลิงมีแนวโน้มสูงขึ้นมาโดยตลอด แต่สำหรับมาเลเซียมีสัดส่วนการนำเข้าเชื้อเพลิงลดลง เนื่องจากมาเลเซียหันมาใช้แหล่งพลังงานภายในประเทศมากขึ้น

ตารางที่ 2-2 :
โครงสร้างสินค้าเข้าของประเทศไทยในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2523-2532)

หน่วย : ล้านบาท

สินค้า	2523	%	2528	%	2529	%	2532	%
รวมสินค้าเข้าทั้งสิ้น	193,618	100	236,808	100	241,357	100	662,678	100
1. เชื้อเพลิง	58,986	30	57,467	24	32,671	13	60,630	9.1
2. หุ่น	51,240	26	70,199	29	78,676	32	240,841	36
3. วัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป	48,660	25	67,352	28	85,537	35	239,395	36
4. อุปกรณ์บริโภค	14,994	8	20,221	8.5	22,422	9.3	53,865	8.1
5. ยานพาหนะและอุปกรณ์ขนส่ง	7,264	3.8	11,729	5.0	9,150	3.8	40,030	6.0
6. อื่นๆ	12,472	6.4	9,637	4.1	12,899	5.3	27,913	4.2

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้าของไทย-อาเซียน

๑. ปริมาณการค้าและดุลการค้า

มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยได้ขยายตัวสูงมากขึ้น ในช่วง 10 ปีนี้จาก 326,815 บาทในปี พ.ศ. 2523 เพิ่มขึ้นเป็น 1,178,993 บาทในปี พ.ศ. 2532 การค้าระหว่างไทยกับประเทศภาคีอาเซียนอื่น ๆ ก็มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นเช่นกันจาก 39,779 บาท ในปี พ.ศ. 2523 เพิ่มขึ้นเป็น 141,878 บาทในปี พ.ศ. 2532 กว่า 4 เท่าตัวภายใน 10 ปี แต่สัดส่วนร้อยละของการค้าระหว่างประเทศไทยกับภาคีอาเซียนเทียบกับการค้าของไทยไม่เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 12-15 เท่านั้น (ดูตารางที่ 2-3) โดยที่สัดส่วนการส่งออกของไทยไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากสินค้าออกของไทยไปยังตลาดอื่น ๆ มีอัตราการขยายตัวสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออกไปยังประเทศสมาชิกอาเซียน แต่สำหรับการนำเข้านั้นการนำเข้าจากประเทศอาเซียนกลับมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการนำสินค้าเข้าจากสิงคโปร์และมาเลเซียเพิ่มขึ้นมากในช่วงหลัง ๆ คาดประมาณได้ถึงกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้าของไทยจากอาเซียน และการนำเข้าจากประเทศอาเซียนอื่น ๆ ก็มีสัดส่วนต่อการนำเข้ารวมสูงขึ้นด้วย

ตารางที่ 2-3
การค้าของไทย-อาเซียน ในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2523-2532)

หน่วย : ล้านบาท

ประเทศ	2523	2525	2527	2529	2531	2532
รวมทั้งหมด*	326,815 (100)**	356,344 (100)	420,392 (100)	472,606 (100)	916,684 (100)	1,178,993 (100)
อาเซียน	39,779 (12.1)	48,896 (13.7)	63,667 (15.1)	67,452 (14.3)	109,507 (12)	141,878 (12)
สิงคโปร์	22,553 (6.9)	24,108 (6.8)	34,094 (8.1)	36,441 (7.7)	69,176 (7.6)	87,711 (7.4)
มาเลเซีย	9,386 (2.9)	18,554 (5.2)	20,189 (4.8)	20,143 (4.3)	22,693 (2.5)	32,255 (2.7)
บรูไน***	-	-	5,402 (1.3)	5,106 (1.1)	4,772 (0.8)	5,590 (0.5)
อินโดนีเซีย	5,753 (1.8)	4,782 (1.3)	2,969 (0.7)	3,158 (0.7)	6,550 (0.7)	11,081 (0.9)
ฟิลิปปินส์	2,086 (0.6)	1,249 (0.4)	1,011 (0.2)	2,602 (0.6)	6,315 (0.7)	5,240 (0.4)

หมายเหตุ * มูลค่าการค้าทั้งหมด
** อัตราส่วนร้อยละจากมูลค่าการค้าทั้งหมด
*** บรูไนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มประเทศอาเซียนตั้งแต่เดือน มกราคม 2527
ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

สำหรับดุลการค้าไทยมีการค้าเกินดุลกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ โดยรวม แต่นับตั้งแต่ปี 2528 เป็นต้นมาไทยมีการค้าขาดดุลกับอาเซียนโดยรวมทุกปี โดยขาดดุลกับบรูไนและมาเลเซียทุกปี สิงคโปร์ขาดดุลมาโดยตลอดยกเว้นปี พ.ศ. 2529 ได้ดุลถึง 4 พันกว่าล้านบาท และไทยเริ่มขาดดุลการค้ากับอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ในช่วงระยะ 2-3 ปีหลัง การที่ไทยต้องประสบกับการขาดดุลทางการค้ากับประเทศอาเซียนอื่น ๆ โดยรวมนั้น เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของการนำเข้าของผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องจักรกล วัตถุดิบและสินค้าชั้นกลางต่าง ๆ จากประเทศอาเซียนอื่น ๆ แต่ในปี พ.ศ. 2529 การนำเข้าของจากอาเซียนได้ลดน้อยลง ในขณะที่การส่งออกของไทยไปอาเซียนเพิ่มขึ้นในอัตราสูงพอสมควร จึงทำให้ไทยขาดดุลการค้ากับประเทศอาเซียนอื่น ๆ โดยรวมลดลงมากถึงร้อยละ 95.1 เมื่อเทียบกับการขาดดุลปี พ.ศ. 2528 (ดูตารางที่ 2-4)

ตารางที่ 2-4
ดุลการค้าของประเทศไทยกับประเทศอาเซียน ปี พ.ศ. 2529-2532

หน่วย : ล้านบาท

ประเทศ	ดุลการค้า				อัตราการเปลี่ยนแปลง			
	2529	2530	2531	2532	86/85	87/86	88/87	89/88
ขาดดุลรวม	(10,132)	(34,356)	(113,646)	(146,363)	-82.5	239.1	218.9	33.6
อาเซียน	(874)	(10,323)	(15,275)	(22,904)	-95.1	1,080	48	49.9
สิงคโปร์	4,752	964	(7,215)	(14,023)	-	-79.7	-	94.3
มาเลเซีย	(93)	(2,797)	(1,198)	(2,132)	-98.2	2,917	-	-
อินโดนีเซีย	(125)	(1,265)	(2,231)	(2,808)	-73.9	908.9	76.3	25.9
ฟิลิปปินส์	(1,081)	(1,789)	(3,316)	82.5	551.5	65.7	85.3	-
บรูไน	(4,329)	(5,434)	(3,712)	(4,024)	-49.6	25.5	-31.7	8.4

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง มูลค่าการขาดดุลการค้า
ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

2. โครงการส่งออกไปอาเซียน

ตลาดอาเซียนนับว่าเป็นตลาดสินค้าออกที่สำคัญของไทย โดยสามารถรองรับสินค้าออกของไทยได้ประมาณร้อยละ 12 ของสินค้าออกของไทยทั้งหมด ซึ่งมีความสำคัญสูงเป็นอันดับ 4 รองจากญี่ปุ่น ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2532 (ดูตารางที่ 2-5) สัดส่วนมูลค่าการส่งออกของสินค้าไทยไปประเทศอาเซียนมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นสินค้าอุตสาหกรรม ตลาดอาเซียนมีการซื้อสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในปี พ.ศ. 2532 ประมาณร้อยละ 10 ของการส่งออก สินค้าอุตสาหกรรมรวมทั้งหมดของไทย (ดูตารางที่ 2-6) โดยส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไปที่สิงคโปร์ประมาณร้อยละ 70 ของสินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งไปอาเซียนทั้งหมด ถึงกระนั้นก็ตาม สินค้าเกษตรก็ยังเป็นสินค้าที่สำคัญสำหรับตลาดอาเซียน แต่มาในระยะหลังสินค้าอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวในการส่งออกสูงมากขึ้น และมีความสำคัญมากกว่าสินค้าเกษตรเล็กน้อย

ถ้าจัดสินค้าตามกลุ่มใหญ่ จะเห็นว่าสินค้ากลุ่มที่ส่งไปประเทศอาเซียนที่สำคัญที่สุดคือ เครื่องจักรอุปกรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากแผง ไอ.ซี ส่วนประกอบของเครื่องไฟฟ้า รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ได้แก่ อาหารทะเลและสัตว์น้ำ ในระยะหลังมีการส่งออกไปสิงคโปร์และมาเลเซียมาก สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญก็ยังมีสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง และเพชรพลอย

ตารางที่ 2-5
ลำดับความสำคัญของประเทศคู่ค้าในด้านการส่งออกของไทย ปี พ.ศ. 2532

หน่วย : ล้านบาท

ประเทศ	2532	%ของมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น
สหรัฐอเมริกา	111,937.9	21.7
ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป	98,731.7	19.1
ญี่ปุ่น	87,996.0	17.0
อาเซียน	59,487.2	11.5
สิงคโปร์	36,844.1	7.1
เนเธอร์แลนด์	25,058.8	4.9
สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	21,035.9	4.1
ฮ่องกง	20,395.6	4.0
สหราชอาณาจักร	19,170.5	3.7
มาเลเซีย	15,061.4	2.9
สาธารณรัฐประชาชนจีน	13,899.0	2.7
ฝรั่งเศส	11,359.8	2.2
ออสเตรเลีย	9,954.1	1.9
ซาอุดีอาระเบีย	9,267.1	1.8
ประเทศอื่นๆ	134,694.8	26.1

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 2-6
โครงสร้างสินค้าออกที่ไทยส่งไปอาเซียน ปี พ.ศ. 2532

หน่วย : ล้านบาท

ประเทศ	รวมทั้งสิ้น	เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	แร่	อื่นๆ
ส่งออกรวม	516,315.0	146,341.5	332,848.8	6,932.0	30,192.7
อาเซียน	59,487.2	20,433.8	33,622.1	948.0	4,483.1
สิงคโปร์	36,844.1	9,535.5	24,159.1	462.8	2,686.6
มาเลเซีย	15,061.4	7,825.8	5,787.9	342.2	1,105.6
อินโดนีเซีย	4,136.8	1,957.5	1,660.6	111.8	406.8
ฟิลิปปินส์	2,661.7	909.6	1,478.0	22.9	251.2
บรูไน	783.2	205.4	536.5	8.3	32.9

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ในบรรดาสินค้าออกที่สำคัญของไทย สิงคโปร์เป็นตลาดนำเข้าที่สำคัญของส่วนประกอบและอุปกรณ์ใช้สำหรับเครื่องพิมพ์ดีด เครื่องประมวลผลและเครื่องจักรสำนักงานอื่น ๆ ยางพารา แผลงไอ.ซี และส่วนประกอบ ข้าว เสื้อผ้าสำเร็จรูป ส่วนมาเลเซียเป็นตลาดนำเข้าที่สำคัญของข้าว ข้าวโพด น้ำตาล แผลงไอ.ซี และส่วนประกอบ อาหารทะเลกระป๋อง สำหรับอินโดนีเซียเป็นตลาดนำเข้าที่สำคัญของ ข้าว น้ำตาล เส้นใยสังเคราะห์ที่ยังไม่ได้สางหรือหวี ผลิตภัณฑ์

พลาสติก ปลายป็น ในระยะหลังๆ อินโดนีเซียมีการผลิตข้าวมากขึ้น จึงนำเข้าจากไทยน้อยลงมาก และอีก 2 ประเทศอาเซียน ฟิลิปปินส์ และบรูไน มีการนำเข้าจากไทยน้อยมาก เนื่องจากฟิลิปปินส์มีการผลิตสินค้าที่คล้ายคลึงกับไทยมาก เป็นต้นว่า น้ำตาล ข้าว กาแฟ สับปะรด และอื่น ๆ แต่ก็มีมีการนำเข้าจากไทยบ้าง เช่น ข้าว ข้าวโพด สังกะสีและของที่ทำด้วยสังกะสี ผ้าฝ้าย ส่วนประกอบและอุปกรณ์ใช้สำหรับเครื่องพิมพ์ดีด เครื่องประมวลผล และเครื่องจักรสำนักงานอื่น ๆ ส่วนบรูไนเป็นประเทศเล็กประชากรมีไม่มากจึงมีการนำเข้าน้อยตามไปด้วย แต่ก็มีมีการนำสินค้าหลัก ๆ ที่สำคัญ คือ หลอดหรือท่อเหล็กและส่วนประกอบ ข้าว เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลไม้สดแช่เย็นหรือแช่แข็ง กระเบื้องเซรามิกปูพื้น

3. โครงสร้างการนำเข้าของไทยจากอาเซียน

ถ้าพิจารณาในแง่การนำเข้าของไทย จะพบว่าอาเซียนเป็นตลาดที่ไทยนำเข้ามากเป็นอันดับ 3 รองจากประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 12.4 ของการนำเข้าทั้งหมดของไทย ในปี พ.ศ. 2532 (ดูตารางที่ 2-7) สินค้าที่มีการนำเข้ามากที่สุดกว่าร้อยละ 40 ของการนำเข้าจากอาเซียน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์น้ำมัน รองลงมา ได้แก่ สินค้าประเภททุน วัตถุดิบ คิดได้ประมาณร้อยละ 27.6 และ 25.3 ของการนำเข้าของไทยจากอาเซียนตามลำดับ

ในบรรดาประเทศภาคีอาเซียน สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความสำคัญมากที่สุด ในแง่ของการนำเข้าของไทย สินค้าที่มีการนำเข้าจากสิงคโปร์มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นน้ำมันดีเซล เครื่องจักรใช้ในการอุตสาหกรรมสินค้าเหล่านี้มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ประเทศที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย ไทยนำเข้าสินค้าจากมาเลเซียคิดเป็นร้อยละ 20.87 ของการนำเข้าของไทยจากอาเซียน ในปี พ.ศ. 2532 สินค้าที่นำเข้าสำคัญ ๆ มี 2 ชนิดเท่านั้น ได้แก่ ยื่อทำกระดาดและไม้ต่าง ๆ น้ำมันดิบ ส่วนการค้าของไทยกับบรูไนไทยขาดดุลการค้ากับบรูไนทุก ๆ ปี เกือบทั้งหมดของการนำเข้าของไทยจากประเทศดังกล่าวเป็นน้ำมันดิบ การนำเข้าจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ในช่วงแรก ๆ ไทยมีการนำเข้าน้อยมากจากประเทศทั้ง 2 แต่มาระยะหลัง ๆ นี้ไทยเพิ่มการนำเข้ามากขึ้นเรื่อย ๆ ในหมวดสินค้าประเภทเคมีภัณฑ์และโลหะจากอินโดนีเซีย และเครื่องจักรกลไฟฟ้า รวมทั้งโลหะอื่น ๆ จากฟิลิปปินส์

ตารางที่ 2-7
ลำดับความสำคัญของประเทศคู่ค้าในด้านการนำเข้าของไทย ปี พ.ศ. 2532

หน่วย : ล้านบาท

ประเทศ	2532	%ของมูลค่าการนำเข้าทั้งสิ้น
ญี่ปุ่น	200,937.2	30
ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป	92,451.5	13.8
อาเซียน	82,391.5	12.4
สหรัฐอเมริกา	74,872.5	11.3
สิงคโปร์	50,867.0	7.7
สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	33,991.8	5.1
ไต้หวัน	33,112.3	5.2
สาธารณรัฐประชาชนจีน	19,175.5	2.9
เกาหลีใต้	19,172.6	2.9
มาเลเซีย	17,193.8	2.6
สหราชอาณาจักร	16,911.5	2.6
ออสเตรเลีย	13,214.1	2.0
สวีเดน	10,789.1	1.6
ประเทศอื่นๆ	172,641.4	26.0

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ดังได้กล่าวมาแล้ว ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่มีโครงสร้างการผลิตที่คล้ายคลึงกัน คือ ขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรบางชนิดเป็นหลัก และส่งออกแร่ธาตุสำคัญบางประเภท ทำให้สินค้าเกษตรไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งออกระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเอง โดยมากกว่าร้อยละ 50 ของการส่งออกของไทยไปอาเซียนเป็นสินค้าอุตสาหกรรม และมีสิงคโปร์เป็นตลาดหลักถึงกว่าร้อยละ 70 ของสินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยส่งไปอาเซียนทั้งหมด ส่วนในแง่ของการนำเข้านั้น ถึงแม้ว่าอาเซียนจะเป็นตลาดที่ไทยมีการนำเข้ามากเป็นอันดับ 3 แต่สินค้าที่มีการนำเข้าเกือบครึ่งหนึ่งกระจุกตัวอยู่ที่สินค้าประเภทเดียว คือ ผลิตภัณฑ์น้ำมัน โดยมีสิงคโปร์และบรูไนเป็นตลาดที่ไทยนำเข้าหลัก ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การค้าส่วนใหญ่ของไทยกับกลุ่มอาเซียน จะเป็นการค้าขายกับสิงคโปร์เสียส่วนมาก สินค้าที่ทำการค้าขายกันในกลุ่มอาเซียนก็มีไม่หลากหลายเท่าที่ควร จึงอาจกล่าวได้ว่าไทยและประเทศอาเซียนอื่น ๆ มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจการค้าที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าขายกัน